

MaReSz jogi ajánlása a szerződésekkel kapcsolatos gyakori kérdésekhez

A Covid gazdasági hatásai mellett befolyásolással van a polgárjogi szerződésekre, megválaszolásra váró jogi kérdések tucatját veti fel és sokkal nagyobb tudatosságot követel meg a felektől, mert jelen helyzetben már a jog már elvárja tőlünk, hogy az esetleges lehetetlenülés körülményeit és azok bekövetkezése esetén általuk követendő elszámolás szabályait előre lefektessük.

Már több mint 1,5 éve a lehetséges újabb koronavírus hullámok árnyékában élünk és a legbizakodóbb szakértői vélekedések is még 1 évvel számolnak, míg a járvánnyal számolni kell, így a covid előre nem láthatósága mint objektív vis maior indok már nem állja meg a helyét. Ugyanakkor az újonnan kötött szerződések esetében olyan jogi körülményre kell felkészülnünk amik, bár nem befolyásolhatók általunk, de valamennyire számítunk az esetleges bekövetkeztükre.

Az újonnan kötött szerződésekbe ezért mindenképp fontos vis maior klauzulát rögzíteni és abban a magunk számára megfelelő vis maior eseményeket, követendő eljárásrendet és elszámolástechnikát beépíteni. Ez különösen fontos akkor, ha ügynökségként, rendezvényszervezőként, vagy szállítóként egyszerre vagyunk kitéve a megrendelői (ügyfél) és a szállítói (alvállalkozó, szálláshely, stb.) oldal igényeinek, járványügyi kockázatainak.

Az alábbi összefoglalóban bemutatjuk a MaReSz szakjogásának dr. Nemes Ákosnak az ajánlását, hogy szerződésekkel kapcsolatosan mik azok a legfontosabb pontok, melyeket figyelembe kell venni és amelyekkel érdemes előre foglalkozni.

1. Mit tekintünk jelen esetben vis maioroknak, mi kell a vis maior jogi bizonyításához, kell-e ezt külön rögzíteni a szerződésben?

Fontos kiemelni, hogy a jog szerint vis maior, azaz a teljesítés lehetetlenülése csak akkor merülhet fel, ha a „teljesítés olyan okból válik lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős”. Azaz ha kizárólag a polgári jog rendelkezéseit kell alkalmaznunk, akkor az esetek döntő többségében nem vis maiorról, hanem megrendelői elállásról, vagy megrendelői érdekmúlásról lehet csak beszélni. Például a külföldi vendégek beutazásának körülményesebb jellege, a védettségi igazolvány szükségessége a belépéshez önmagában nem vis maior körülmény. Több mint 1,5 év covid árnyékában vis maior eseményt kiváltani mindenképpen kormányzati intézkedések, és pedig jogforrási erővel bíró rendelkezések tudnak, amelyek valamely tiltó rendelkezést

tartalmazznak. Sajnos jelenleg semmiféle kiszámítható és tervezhető kormányzati protokoll nincs arra, hogy az esetszámok növekedésével párhuzamosan milyen intézkedések várhatók, így a piaci környezet sem tervezhető. Mindezek alapján mindenképpen javasolt az egyes rendezvényekre vonatkozó szerződésekben előre rögzíteni azokat a lehetetlenüléshez vezető okokat, amelyek adott esetben nem érik el a kormányzati tilalom szintjét, de felek megítélése szerint kellően hátrányosak, így a rendezvény megtarthatóságát semmisítik meg. Például ha egy nemzetközi konferencián az EU-n kívüli vendégek részvétele fontos, akkor egy beutazási korlátozás önmagában még nem vis maior, de felek ha ezt előre rögzítik, akkor azzá válhat.

2. Ha nincs tiltó jogszabály, de miniszteri utasítás miatt lehetetlenül el a rendezvény mik a lehetőségek?

Vis maior kizárólag olyan körülmény lehet, ami objektív alkalmas arra, hogy ellehetetlenítse az eseményt, ezért arra csak a jogforrási erővel bíró intézkedés alkalmas (törvény, rendelet). Egyes hatóságok véleménye, állásfoglalása, iránymutatása nem jogforrás, csupán jogértelmezési segédlet.

3. Ha nincs tiltó jogszabály, de az ügyfél nem kockáztatja meg az esemény megrendezését?

Ha egy esemény objektíve megtartható lenne, de az ügyfél saját döntése alapján áll el attól (félelmek, várakozások, praktikum, stb.) az nem vis maior, ebben az esetben az elszámolás során az elállás szabályai szerint kell eljárni, pl. a lemondási szabályok irányadók. Fontos rögzíteni, hogy felek szerződéses akarata és megállapodása kettőjük viszonyában törvényi erővel bír, ezért ha olyan eseteket rögzítenek, amelyek tágabbak, mint az objektív vis maior esetek (pl. tilalom helyett a korlátozás pusztán ténye, kormányrendelet helyett hatósági iránymutatás, stb.) akkor vis maior alapú elszámolás lehetősége alkalmazhatóvá válik.

4. Teljesítés ellehetetlenülését nem okozó, de a teljesítést esetlegesen csökkentő vagy módosító külső tényezők hogyan befolyásolják a szerződést (Pl. covid miatt 600 helyett 100 résztvevő lesz)?

Amennyiben ezeket a fontos szempontokat és körülményeket előre a felek modellezik és szerződésbe foglalják, akkor a vis maior alapú elszámolás – amelyet szintén a felek jogosultak eltérően megállapítani – alkalmazhatóvá válhat.

5. Lemondás esetén hogyan kell elszámolni?

Ha a vis maior szabályok alkalmazhatók, akkor főszabály szerint azt kell vizsgálni, hogy az egyik félnek sem felróható körülmény kinek az érdekkörében merült fel. Ha a lehetetlenné válás oka a vállalkozó érdekkörében merült fel, díjazásra nem tarthat igényt. Ha a lehetetlenné válás oka a megrendelő érdekkörében merült fel, a vállalkozót a díj megilleti, de a megrendelő levonhatja azt az összeget, amelyet a vállalkozó a lehetetlenné válás folytán költségben megtakarított, továbbá amelyet a felszabadult időben másutt keresett vagy nagyobb nehézség nélkül kereshetett volna. Ha pedig a lehetetlenné válás oka mindkét fél érdekkörében vagy érdekkörén kívül merült fel, a vállalkozót az elvégzett munka és költségei fejében a díj arányos része illeti meg.

Fontos rögzíteni, hogy a felek a fenti érdekkör alapú elszámolástól, valamint az elszámolás módjától is eltérhetnek, pl. előírhatják, hogy automatikus felármentes csúsztatást alkalmaznak, vagy megbontják a saját és idegen szolgáltatások elszámolás kapcsán azok arányát és összeghatárait. Ebben végtelen lehetőség áll a felek rendelkezésére a tárgyalási képesség és lehetőség határain belül, ezeket kell a szerződésben modellezni és rögzíteni.

6. Hogyan lehet bizonyítani a lemondás miatt meg nem valósult eseményeknél az addig befektetett munkát?

Ha felek a szerződésben ezek esedékességét szabályozták, úgy vis maior esetén könnyebb az elszámolás. Ha nem akkor a bizonyítás a vállalkozót terheli. Érdemes lehet a szervezőknek szervezési ciklusokra bontani a rendezvényeket és célszerű, teljesítési igazolásokkal igazolni a különböző munkafázisokat, esetleges havi felosztásban megadni a szervezési költségeket. Felek előre gondolkodása és szerződés megállapodás esetén ezekkel való elszámolás transzparenssé tehető. A szerződés fizetési feltételeiben pedig érdemes ütemes fizetést kérni az ügyféltől a készültség függvényében.

7. Előleg fizetési kondíciók, visszajár-e vis maior esetén?

Ha a vis maior feltételek alkalmazhatók, abban az esetben a vállalkozót díj illeti, ebbe az előleg beszámít. Ha a díj összege nem éri el az előleg mértékét úgy a különbözet a megrendelőnek visszajár. Felek e körben is szerződésben tudják rögzíteni a számukra legjobb, vagy legkevésbé rossz elszámolási scenáriót.

Mindenképp azt tudjuk javasolni, hogy a rendezvény szakmához értő szakjogással egyeztessék mind a megrendelői, mind a vállalkozói oldal felé alkalmazandó vis maior eseteket és elszámolást és ezek alkossanak teljes képet a szerződésekben is, ellenkező esetben könnyen előfordulhat, hogy a rendezvényszervező mivel középen foglal helyet egy esemény végrehajtási láncolatban könnyen a legrosszabb módon kerül ki az elszámolásból.

dr. Nemes Ákos

2021.09.30.